

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1992
(Άρθρο 16, Νόμος 117/89)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τη διάρκεια του 1992 η Επιτροπή συνέχισε την άσκηση των καθηκόντων της με βάση τις αρμοδιότητες που προκύπτουν από το νόμο (Ν117/89). Όπως και το 1991, πολλές από τις δραστηριότητες της Επιτροπής δεν ολοκληρώθηκαν λόγω έλλειψης κατάλληλων μέσων. Έγινε όμως κατορθωτή η επιλογή του επαγγελματικού προσωπικού, για στελέχωση του γραφείου της Επιτροπής, γεγονός που αναμένεται να συμβάλει θετικά στην διασφάλιση της μονιμότητας της διαχρονικής λειτουργίας της Επιτροπής και της άσκησης των αρμοδιοτήτων της πάνω σε επαγγελματική βάση.

II. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

2. Κατά τη διάρκεια του 1992 η Επιτροπή συνήλθε σε 14 συνολικά συνεδρίες.

3. Τα κυριότερα θέματα που συζήτησε η Επιτροπή στις συνεδρίες της ήταν:

- Η ενημέρωση των γονιών ατόμων με νοητική καθυστέρηση, εκείνων που ασχολούνται επαγγελματικά με τη νοητική καθυστέρηση και γενικά του κοινού αναφορικά με τις σύγχρονες τάσεις και εφαρμογές πάνω στη νοητική καθυστέρηση (Συνέδριο).
- Η μελέτη του επιπέδου των παρεχομένων σήμερα υπηρεσιών από τα διάφορα Ιδρύματα/Κέντρα/Υπηρεσίες σε σχέση με τις σχετικές Πρόνοιες του Νόμου 117/89.
- Η ίδρυση και εγγραφή με βάση το άρθρο 9 του Νόμου 117/89 ιδρυμάτων, σωματείων κλπ, που ασχολούνται με θέματα ατόμων με νοητική καθυστέρηση.
- Η καταγραφή των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και η δημιουργία των σχετικών μητρώων που προνοούνται από το Νόμο.
- Η μελέτη/παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε κέντρα παροχής φροντίδας σε άτομα με νοητική καθυστέρηση.

III. ΣΥΝΕΔΡΙΑ

4. Η Επιτροπή σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική της Επιτροπή οργάνωσε στη Λευκωσία στις 4-5 Δεκεμβρίου 1992 συνέδριο με θέμα "Νοητική Καθυστέρηση - Σύγχρονες Τάσεις και Εφαρμογές".

Κύριος σκοπός του συνεδρίου ήταν η επιστημονική ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων, γονιών, ειδικών επιστημόνων και επαγγελματιών, εκείνων που απασχολούνται στους χώρους εκπαίδευσης, κατάρτισης, απασχόλησης και φροντίδας των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και του κοινού γενικότερα πάνω στις σύγχρονες εξελίξεις και τάσεις των διαφόρων πτυχών του θέματος.

5. Στο συνέδριο έγιναν 14 ομιλίες με κύρια θέματα:

- Έγκαιρη ψυχολογική παρέμβαση στην οικογένεια
- Το νόημα της εκπαίδευσης στο άτομο με νοητική καθυστέρηση
- Η χρήση και η εκμετάλλευση της αναπηρίας από το παιδί
- Θεραπεία δευτερογενών αναπηριών
- Το ίδρυμα στη ζωή του ανθρώπου με νοητική καθυστέρηση.

6. Στο συνέδριο τέθηκε η ανάγκη για δημιουργία δομών που θα καλύπτουν τις ανάγκες στον τομέα της Νοητικής Καθυστέρησης:

- ♦ Δημιουργία δομών που θα παρέχουν πρόληψη, θεραπεία και υποστήριξη στα άτομα με νοητική καθυστέρηση και στους γονείς και οικογένειες τους. Τονίστηκε η έννοια πρόληψης στον ψυχικό κόσμο που είναι η θεραπεία δευτερογενών αναπηριών δηλ. οι άμυνες του ατόμου έναντι της πρωταρχικής αναπηρίας.
- ♦ Υπάρχει ανάγκη για πολυθεματική θεραπευτική ομάδα καθώς επίσης εξωτερική συμβουλευτική υποστήριξη σε προσωπικό ιδρυμάτων, κέντρων και γενικά των επαγγελματιών για αποφυγή παθογόνων καταστάσεων.
- ♦ Δημιουργία δομών θεραπείας και πρόληψης καταστάσεων όπως η σεξουαλική κακοποίηση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση η οποία είναι πολύ συχνή.

7. Τονίστηκε επίσης, ότι η σχολική ένταξη των παιδιών με νοητική υστέρηση ή οποιαδήποτε άλλη αναπηρία αποτελεί στόχο και πολιτική για όλα τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα.

IV. ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΡΕΥΝΕΣ

8. Με σκοπό την επισήμανση της επάρκειας των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με νοητική καθυστέρηση τόσο από κρατικές υπηρεσίες όσο και από εθελοντικές οργανώσεις, η επιτροπή αποφάσισε ν'αναθέσει σε Ειδικό Σύμβουλο τη διεξαγωγή σχετικής μελέτης.

9. Η μελέτη αυτή αναμένεται να βοηθήσει την Επιτροπή να:

- αξιολογήσει το επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών
- ετοιμάσει και υποβάλει προς την Κυβέρνηση σχετικά προγράμματα και
- καθορίσει τη στρατηγική της αναφορικά με την εφαρμογή στην πράξη των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση όπως αυτά αναφέρονται στον Νόμο 117/89.

V. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1992

10. Η γενική εικόνα στον τομέα της νοητικής καθυστέρησης παγκύπρια (με ελάχιστες εξαιρέσεις) παρουσίασε ξανά, κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, οπισθοδρόμηση.

11. Η επιτροπή επισημαίνει για άλλη μια φορά την ανεπάρκεια παροχής υπηρεσιών στα άτομα με νοητική καθυστέρηση στα κυπριακά δεδομένα. Ο τομέας της νοητικής καθυστέρησης στην Κύπρο δεν συμβαδίζει με διεθνείς αρχές και δεδομένα. Η φιλοσοφία που διέπει τις υφιστάμενες υπηρεσίες και ιδρύματα είναι η φιλοσοφία της φιλανθρωπίας και της προστασίας των ατόμων με νοητική υστέρηση από την κοινωνία (καθώς και της προστασίας της κοινωνίας από τα άτομα με νοητική καθυστέρηση).

12. Περαιτέρω παρατηρείται σοβαρή έλλειψη στον τομέα της αξιολόγησης των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και των αναγκών τους. Χωρίς ουσιαστική αξιολογητική διαδικασία δεν μπορεί να λειτουργήσει καμιά υπηρεσία κατάλληλα.

13. Συνεχίστηκε η ανέγερση καθώς και η λειτουργία τεραστίων σε μέγεθος ιδρυμάτων που δημιουργούνται με βάση τη φιλοσοφία που αναφέρθηκε προηγουμένως. Η ιδρυματοποίηση και ο εγκλεισμός αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής των ατόμων με νοητική καθυστέρηση παγκύπρια.

14. Η Επιτροπή πιστεύει ότι αποτελεί ευθύνη αποκλειστική της κοινωνίας η αξιοπρεπής και ανθρώπινη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες. Σαν αποτέλεσμα, έχει ήδη λειτουργήσει το ταμείο της Επιτροπής με βάση το Νόμο 117/89 με το οποίο θα καταστεί στο μέλλον δυνατή η σωστή ρύθμιση της οικονομικής πτυχής των θεμάτων που αφορούν την νοητική καθυστέρηση. Η Επιτροπή αναμένει υλοποίηση προηγούμενης εισήγησης της για προικοδότηση του Ταμείου για να μπορέσει να ενεργοποιηθεί και επιτελέσει το ρόλο του.

15. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την παράκληση της προς τα αρμόδια υπουργεία όπως πριν από την παραχώρηση χρημάτων για την ανέγερση ή επέκταση υπηρεσιών που ασχολούνται με την νοητική καθυστέρηση παραπέμπει το θέμα για μελέτη από τη Επιτροπή, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η λειτουργία τους συμβαδίζει με διεθνή κριτήρια και με τις αρχές της ομαλοποίησης.

16. Είναι πεποίθηση της Επιτροπής ότι οποιαδήποτε ενέργεια έχει άμεση σχέση με την διαβίωση (εκπαίδευση, διαμονή, φροντίδα) ατόμων με νοητική υστέρηση πρέπει να τεκμηριώνεται από επιστημονικές αρχές και δεδομένα. Μεμονομένες, ατομικές ενέργειες χωρίς επιστημονική καθοδήγηση και χωρίς οργανωμένη αξιολόγηση μπορεί να καταστούν επικίνδυνες.

VI. Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

17. Η Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 10, του Νόμου 117/89 και απαρτίζεται από ειδικούς διαφόρων ειδικοτήτων, συνήλθε μέσα στο 1992 σε 14 συνεδρίες.

18. Η Συμβουλευτική Επιτροπή συνέχισε τη μελέτη που αφορά την 'πρόληψη' στον τομέα της νοητικής καθυστέρησης. Η ΕΠΝΚΑ πιστεύει ότι η πρόληψη είναι σημαντικό στοιχείο σε μία ολοκληρωμένη πολιτική/στρατηγική της.

19. Την Συμβουλευτική Επιτροπή απασχόλησε επίσης, η λειτουργία του ιδρύματος 'Μαργαρίτας Λιασίδου' στην Πάφο σε συνδυασμό με τη λειτουργία του ειδικού σχολείου θεοσκεπάστη στην ίδια πόλη. Μετά από μελέτη και έρευνα των πιο πάνω υπηρεσιών η Συμβουλευτική Επιτροπή υπέβαλε έκθεση με συγκεκριμένες εισηγήσεις. Η ΕΠΝΚΑ υιοθέτησε την έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής και την προώθησε στο αρμόδιο Υπουργείο.

20. Η Επιτροπή παρατήρησε αδυναμίες στον τρόπο λειτουργίας της Συμβουλευτικής Επιτροπής κυριότερη από τις οποίες ήταν η καθυστέρηση στην ετοιμασία εκθέσεων και μελετών που παραπέμπονται από την Επιτροπή. Σημαντική καθυστέρηση, παρατηρήθηκε ιδιαίτερα, στην ετοιμασία της έκθεσης για την πρόληψη της νοητικής καθυστέρησης θέμα που ανατέθηκε σ' αυτή από τα μέσα του 1991 χωρίς να έχει συμπληρωθεί μέχρι το τέλος του 1992.

Ιούλιος 1993

/ΕΧ
RE930420.A01